

ČEZMEJNA MOBILNOST GOSPODARSKIH DRUŽB V EVROPSKI UNIJI

Dr. sc. Saša Prelič, redovni profesor
Mag. Jerneja Prostor, asistentica
Pravni fakultet Sveučilišta u Mariboru
Slovenija

UDK: 347.72:061.1EU
Ur.: 17. veljače 2015.
Pr.: 10. ožujka 2015.
Pretdno priopćenje

Sažetak

Pravno uređenje na razini Europske unije daje trgovačkim društvima mogućnost izbora nekoliko metoda za učinkovito poduzetničko prestrukturiranje, kojima mogu ostvariti svoje pravo na poslovni nastan. Sekundarnim zakonodavstvom Europske unije uređena su prekogranična pripajanja i spajanja i mogućnost poduzetničkog djelovanja u pravnoorganizacijskom obliku Societas Europaea. Prekogranični prijenos sjedišta društva treba dopustiti, u skladu sa sudskom praksom Europskoga suda, na temelju Ugovora o funkcioniranju Europske unije. Stoga trgovačka društva iz Europske unije mogu provesti prekogranično poduzetničko prestrukturiranje bez primjene općih odredbi o osnivanju i prestanku društva na temelju singularne sukcesije. Na raspolaganju su im druge mogućnosti, na temelju kojih se mogu seliti ili širiti svoju gospodarsku djelatnost na tržišta drugih država članica na jednostavniji način i uz manje troškove na temelju univerzalne sukcesije. U članku je prikazano uređenje navedenih postupaka s njihovim prednostima koje pružaju u odnosu na opća pravila o poduzetničkom prestrukturiranju.

Ključne riječi: *sloboda poslovnog nastana, poduzetničko prestrukturiranje, prekogranična pripajanja i spajanja, Societas Europaea, prekogranični prijenos sjedišta.*

1. UVOD

Ustanovitelji družbe izbereju državu, v kateri ustanovijo družbo. Pogosto je to država, v kateri bivajajo, neredko pa se ozirajo tudi na tuje trge, kjer iščejo poslovne prilikožnosti in ob zaznanih ugodnostih ustanovijo gospodarsko družbo v drugi državi. V teh primerih je odločitev o ustanovitvi gospodarske družbe odvisna od razvitosti poslovnega okolja v tuji državi – ustanovitelji se sprašujejo, ali je v državi dovolj usposobljenega kadra, logističnih prednosti,¹ je zakonodaja ustrezna, sodna oblast neodvisna, so upravni organi učinkoviti, je v državi dosežena visoka stopnja pravne varnosti ipd. Prevečkrat je razlog za ustanovitev družbe v drugi državi davčno ugodna

1 J. Cremers, E. Wolters, EU and national company law – fixation on attractiveness, Report 120, European Trade Union Institute, Brussels 2011.

zakonodaja države gostiteljice, kar je lahko dandanes zaradi stremljenja mednarodne skupnosti k odpravi tovrstnih nepoštenih ugodnosti tvegano. Odločilnega pomena pa je pogosto tudi pravna ureditev gospodarskih družb.

O teh vprašanjih se ne razmišlja le ob ustanavljanju družbe, temveč tudi ob širitvi aktivnosti gospodarske družbe na tuje trge in ob selitvi gospodarske dejavnosti v drugo državo (ko ima družba namen zapustiti državo ustanovitve). V tem članku je obravnavanih nekaj prednosti, ki jih (glede na splošno ureditev podjetniškega prestrukturiranja) lahko izkoristijo družbe iz držav Evropske unije, kadar se širijo ali selijo v drugo državo članico. Na podlagi predstavljenih možnosti za podjetniško prestrukturiranje je v članku izpostavljena pomembnost Uredbe o statutu evropske delniške družbe (*Societas Europaea*) (v nadaljevanju Uredba SE).²

2. ŠIRITEV POSLOVANJA GOSPODARSKE DRUŽBE NA TUJE TRGE

2.1. Splošna ureditev

Gospodarska družba, ki želi širiti svojo dejavnost na tuje trge, lahko to izvede ob uporabi splošnih določil o ustanavljanju gospodarskih družb in v državi članici gostiteljici ustanovi hčerinsko družbo. S tem se spremeni le premoženjska struktura družbe matere – na mesto premoženja (denarja, stvari ali premoženjskih pravic), ki ga je družba uporabila za ustanovitev hčerinske družbe, je v premoženju družbe sedaj premoženje, ki izkazuje udeležbo družbe matere v hčerinski družbi (v odvisnosti od pravnoorganizacijske oblike hčerinske družbe so lahko to na primer poslovni deleži ali delnice hčerinske družbe). Ko se gospodarska družba odloča za to obliko mobilnosti, jo lahko pri tem poleg tujega jezika ovira tudi nepoznana korporacijska in druga relevantna pravna ureditev države članice gostiteljice. Hčerinska družba bi bila namreč subjekt prava države članice gostiteljice, nepoznavanje te ureditve in ovire v sporazumevanju pa vsekakor znatno povečujejo stroške za izvedbo transakcije.

V skladu s splošni pravili lahko gospodarska družba svojo dejavnost širi tudi prek ustanovitve podružnice v drugi državi, ki je le organizacijsko in lokacijsko ločena od družbe matere, nima pa samostojne pravne osebnosti in ni subjekt tuje pravne ureditve. Članstvo države ustanovitve v Evropski uniji zagotavlja gospodarski družbi prednost, da lahko v skladu s Pogodbo o delovanju Evropske unije³ v državi članici gostiteljici opravlja svojo (storitveno) dejavnost tudi brez kakršne koli pravnoorganizacijske oblike v tej državi, torej neposredno prek gospodarske družbe v državi članici ustanovitve.⁴ Še več prednosti pa zagotavljajo posebne metode podjetniškega prestrukturiranja, obravnavane v naslednjem poglavju prispevka.

2 Council Regulation (EC) No 2157/2001 of 8 October 2001 on the Statute for a European company (SE), OJ L 294, 10. 11. 2001, p. 1–21.

3 Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union, OJ C 326, 26. 10. 2012, p. 47–390.

4 Obširneje o tem R. Knez, J. Prostor v M. Kocbek (redaktor), Veliki komentar zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1), 3. knjiga, GV Založba, Ljubljana 2014, 768 in naslednje.

V skladu s splošnimi pravili lahko gospodarska družba z namenom širjenja svoje dejavnosti na tuje trge v drugi državi poišče obstoječe podjetje (podjem), ki bi ga želela kupiti. To podjetje kot objekt prava tvori premoženje drugega subjekta. Zainteresirana gospodarska družba lahko ponudi lastniku ciljnega podjema, da le-tega odkupi po poti singularne sukcesije (*asset deal*). Če gospodarska družba kupuje celoten podjem, se lahko premoženje tega podjema prenese samo skupaj z obveznostmi iz podjema. Zato je potrebno pridobiti soglasja vseh imetnikov terjatev, ki jih imajo do nosilca podjema v zvezi z delovanjem tega podjema. Skrb upnikov, kdo bo njihov novi dolžnik in kakšna je njegova boniteta, je namreč povsem upravičena. Če se gospodarska družba odloči za širjenje svoje podjetniške aktivnosti na tuje trge prek nakupa podjema po poti singularne sukcesije, postane lastnica tega podjema v drugi državi in lahko neposredno izvršuje vsa lastninsko-pravna upravičenja na tem premoženju.

Gospodarska družba lahko želeno podjetje v drugi državi posredno pridobi tudi tako, da izvede prevzem gospodarske družbe, ki je lastnica tega podjema, in sicer v odvisnosti od pravnoorganizacijske oblike nosilca podjema prek nakupa delnic oziroma poslovnih deležev te družbe (*share deal*).⁵ V primeru prevzemanja delniških družb je treba na območju Evropske unije upoštevati določila Trinajste direktive o prevzemnih ponudbah.⁶ Po prevzemu ciljne družbe prevzemna družba ni lasnica zelenega podjetja, temveč je le udeležena v članski strukturi gospodarske družbe, ki je lastnica ciljnega podjema. Prevzemna družba je udeležena v tujem pravnem subjektu, zato se lahko pojavijo enake težave, kot pri ustanavljanju hčerinske družbe, ki so torej povezane z nepoznavanjem tujega jezika, predvsem pa tuje pravne ureditve prevzete gospodarske družbe.

V primeru širjenja gospodarske dejavnosti na tuje trge po poti prevzema prevzemna družba s ciljnim podjemom ne more upravljati neposredno in ne more uresničevati lastninsko-pravnih upravičenj na tem premoženju. Zato mora v postopku prevzema pridobiti dovolj glasovalnih pravic v ciljni družbi, da ji to omogoča zadosten vpliv na odločitve družbe v zvezi s podjemom, ki ga ta upravlja, pri čemer je ta posreden vpliv na ciljno podjetje odvisen tudi od pravnoorganizacijske oblike ciljne družbe. Prevzemna družba kot članica članske strukture ciljne družbe se na primer v vodenje poslov delniške družbe praviloma ne sme vmešavati, drugače pa je pri vplivu te družbe kot družbenice na vodenje poslov družbe z omejeno odgovornostjo, saj lahko družbeniki poslovodji dajejo navodila, kako naj vodi posle družbe. Zato je za širjenje poslovanja na tuje trge nakup poslovnih deležev družbe z omejeno odgovornostjo bolj smiseln oziroma je po prevzemu delniške družbe smiselno to preoblikovati v družbo z omejeno odgovornostjo,⁷ predvsem pa sta za te namene praktični metodi podjetniškega prestrukturiranja, obravnavani v nadaljevanju.

5 Več S. Savič, Davčne implikacije pri prenosu poslovnega deleža v primerjavi s prenosom poslovnih sredstev v družbi z omejeno odgovornostjo (Tax implications comparing share or assets deal), Magistrska naloga, Pravna fakulteta Univerze v Mariboru, Maribor 2014.

6 Directive 2004/25/EC of the European Parliament and of the Council of 21 April 2004 on takeover bids, OJ L 142, 30. 4. 2004, p. 12–23.

7 Preoblikovanje delniške družbe v družbo z omejeno odgovornostjo se izvede po poti formalnega statusnega preoblikovanja po načelu ohranjanja identitete družbe.

2.2. Prednosti svobode ustanavljanja po pravu Evropske unije

Svoboda ustanavljanja, predvidena s Pogodbo o delovanju Evropske unije, zagotavlja gospodarskim družbam ustrežnejše metode čezmejnega podjetniškega prestrukturiranja, ki so se izoblikovale z namenom poenostavitve in učinkovitejše izvedbe tovrstnih postopkov. Možnosti čezmejnih združitvev kapitalskih družb in delovanja v pravnoorganizacijski obliki *Societas Europaea* sta urejeni s sekundarno zakonodajo Evropske unije. Na mestu je omeniti, da je imela ureditev čezmejne združitve kot ene od predvidenih oblik ustanovitve *Societas Europaea*, določena v Uredbi SE, znaten vpliv in je pospešila sprejem Desete direktive o čezmejnih združitvah kapitalskih družb (v nadaljevanju Deseta direktiva).⁸ Vse države članice so morale ob nekaj danih možnostih izbire v svoje zakonodaje implementirati določila te direktive, določila Uredbe SE, ki se sicer uporabljajo neposredno, pa so morale s svojimi ureditvami le dopolniti do sistemsko-smiselne celovite ureditve. Že Tretja direktiva o združitvah javnih družb⁹ pa je olajšala sprejemanje Uredbe SE, saj so bili zaradi implementacije te direktive v nacionalne ureditve postopki združevanja družb v državah članicah že usklajeni, ureditev je bilo potrebno nadgraditi le zaradi čezmejnega elementa transakcije.¹⁰

Ko je gospodarska družba zainteresirana za širitev svoje gospodarske dejavnosti na trge druge države članice prek pridobitve določenega podjetja, lahko svoj cilj doseže tudi po poti čezmejne združitve s prevzeto družbo, lastnico tega podjetja v drugi državi članici. Čezmejna združitve je oblika materialnega statusnega preoblikovanja, ki se lahko izvede po poti spojitve¹¹ ali pripojitve,¹² pri čemer prevzeta družba (ali več teh) preneha brez likvidacije, prevzemna družba pa vstopi v vsa pravna razmerja, katerih subjekt je bila poprej prevzeta družba. Prevzemna družba je torej od vpisa čezmejne združitve v sodni register pravna naslednica prevzete družbe, in s tem nosilka vsega premoženja in vseh obveznosti prevzete družbe. Ta zakonsko predvidena metoda

8 Directive 2005/56/EC of the European Parliament and of the Council of 26 October 2005 on cross-border mergers of limited liability companies, OJ L 310, 25. 11. 2005, p. 1–9.

9 Third Council Directive 78/855/EEC of 9 October 1978 based on Article 54 (3) (g) of the Treaty concerning mergers of public limited liability companies, OJ L 295, 20. 10. 1978, p. 36–43.

10 Več J. Prostor, Čezmejne združitve kapitalskih družb v Evropski uniji, Podjetje in delo, št. 1/2007, strani 87– 105.

11 Dve ali več družb v postopku prenehanja brez likvidacije prenesejo vsa svoja sredstva in obveznosti na družbo, ki jo same ustanovijo (nova družba) v zameno za to, da se njihovim članom izdajo vrednostni papirji ali deleži, ki predstavljajo kapital te nove družbe, in kadar pride v poštev, za gotovinsko plačilo, ki ne presega 10 % nominalne vrednosti ali, če nominalne vrednosti ni, računске vrednosti teh vrednostnih papirjev ali deležev (glej 2 člen Desete direktive).

12 Ena ali več družb v postopku prenehanja brez likvidacije prenesejo vsa svoja sredstva in obveznosti na drugo obstoječo družbo (prevzemna družba) v zameno za to, da se njihovim članom izdajo vrednostni papirji ali deleži, ki predstavljajo kapital te druge družbe, in, če je to ustrezno, za gotovinsko plačilo, ki ne presega 10 % nominalne vrednosti ali, če nominalne vrednosti ni, računске vrednosti teh vrednostnih papirjev ali deležev (glej 2. člen Desete direktive).

podjetniškega prestrukturiranja se izvede po poti univerzalnega pravnega nasledstva, zato za prenos obveznosti na prevzemno družbo ni potrebno soglasje upnikov prevzete družbe. Ena od bistvenih prednosti čezmejne združitve je v tem, da prevzemna družba kljub prenehanju prevzete družbe pridobi delujoče podjetje, saj njegovo uničenje zaradi neizvedene likvidacije ni bilo potrebno.¹³ Prevzemna družba ohrani pravno pripadnost državi članici ustanovitve, obenem pa postane neposredna nosilka ciljnega podjetja in lahko uresničuje vsa lastninsko-pravna upravičenja na njem.

Gospodarske družbe iz držav članic Evropske unije lahko svojo dejavnost na trge drugih držav članic širijo tudi s povezovanjem z drugimi gospodarskimi družbami z namenom ustanovitve *Societas Europaea*, in sicer v skladu z Uredbo SE po poti:

1. čezmejne združitve dveh ali več delniških družb iz najmanj dveh držav članic (glej člene 17 do 31 Uredbe SE);
2. oblikovanja holdinga, kar lahko izvedeta najmanj dve delniški družbi ali družbi z omejeno odgovornostjo iz različnih držav članic (glej člene 32 do 34 Uredbe SE);
3. ustanovitve skupne družbe hčere družb iz najmanj dveh držav članic (glej člena 35 in 36 Uredbe SE);

pri čemer se zadnji dve možnosti pravzaprav izvajata po splošnih pravilih ustanavljanja družb.¹⁴

3. SELITEV POSLOVANJA GOSPODARSKE DRUŽBE V DRUGO DRŽAVO

3.1. Splošna ureditev

Gospodarska družba se lahko podjetniško prestrukturira ob uporabi splošnih pravil, ki urejajo ustanovitev in prenehanje družbe. Družbeniki družbe lahko svoj interes, da družba zapusti državo ustanovitve ter preseli svojo dejavnost na območje druge države, uresničijo z likvidacijo obstoječe družbe, preostalo premoženje, ki jim ostane po poplačilu upnikov družbe, pa vložijo v novoustanovljeno družbo v drugi državi članici. Postopek likvidacije družbe je precej zamuden – od začetka tega postopka do dne, ko lahko družba v državi gostiteljici ponovno opravlja svojo dejavnost, je lahko zamujenih veliko poslovnih priložnosti. Poleg tega se z izvedbo selitve dejavnosti po tej poti praviloma uniči delujoče podjetje. Če se v novoustanovljeno družbo vlaga podjetje kot delujoča celota, nastopijo enake težave kot pri prenosu podjetja po poti singularne sukcesije, ki smo jih omenili v poglavju o širjenju dejavnosti na tuje trge na podlagi splošnih pravil. Ko se v novo družbo vlaga podjetje kot delujoča celota, se poleg premoženja prenašajo tudi obveznosti,

13 Več S. Prelič, Materialno statusno preoblikovanje, Zaščita interesov upnikov in imetnikov deležev kapitalskih družb pred tveganji združevanja in delitev, GV Založba, Ljubljana 2005.

14 Ustanovitelji holdinga SE so delničarji in družbeniki družb pobudnic; predmet stvarnega vložka so deleži vsaj dveh družb pobudnic v zadostni količini, da ima holding večinski vpliv; družbe pobudnice (odvisne družbe) kapitalsko obvladuje holding SE, tega pa dotedanji delničarji oziroma družbeniki družb pobudnic.

povezane s tem podjemom, obstoječi upniki pa se morajo z novim dolžnikom strinjati. Ker je predpostavka za izvedeno likvidacijo družbe poplačilo vseh upnikov, je lahko urejanje teh razmerij precej zahtevno in zamudno, predvsem pa odvisno od soglasja oziroma poplačila prav vsakega posameznega upnika. Zato je gospodarska družba zainteresirana svojo dejavnost preseliti po eni od enostavnejših poti, ki jih v Evropski uniji zagotavlja svoboda ustanavljanja.

3.2. Prednosti svobode ustanavljanja po pravu Evropske unije

Po poti čezmejne združitve lahko gospodarska družba ne le širi svoje poslovanje na trge drugih držav članic, temveč lahko opravljanje svoje dejavnosti tudi preseli v državo članico gostiteljico, in sicer v dveh korakih: najprej družba v državi članici gostiteljici ustanovi hčerinsko družbo, nato pa se v drugem koraku čezmejno pripoji k tej družbi (*downstream merger*). Če družba na trgu nastopa v pravnoorganizacijski obliki *Societas Europaea*, lahko v skladu z določili 8. člena Uredbe SE svoje poslovanje preseli s prenosom statutarnega sedeža v drugo državo članico. Ni pa dopustno, da bi se delniška družba sočasno preoblikovala v *Societas Europaea*¹⁵ in prenesla svoj statutarni sedež v drugo državo članico, saj to izrecno prepoveduje 3. odstavek 37. člena Uredbe SE.¹⁶

Gospodarska družba, ki opravlja svojo dejavnost v katerikoli drugi pravnoorganizacijski obliki, lahko prav tako v skladu s sodno prakso Sodišča Evropske unije (v nadaljevanju Sodišče EU) prenese svoj statutarni sedež (v našem primeru zaradi selitve dejavnosti skupaj s svojim dejanskim sedežem) v drugo državo članico. Sodišče EU je namreč v zadevi *Cartesio*¹⁷ (*obiter dictum*) odločilo, da svoboda ustanovitve, ki jo v 49. in 54. členu zagotavlja Pogodba o delovanju Evropske unije, vključuje tudi čezmejni prenos statutarnega sedeža družbe. Pri tem podjetniškem prestrukturiranju družba ne preneha, temveč se preoblikuje v pravnoorganizacijsko obliko, predvideno v pravni ureditvi države članice gostiteljice in s tem spremeni merodajno pravo – pripadnost določenemu pravnemu redu. Vendar ne gre za formalno statusno preoblikovanje, ki bi vključevalo spremembo pravnoorganizacijske oblike (na

15 Gre za formalno statusno preoblikovanje po načelu ohranjanja identitete družbe. To je še četrti način ustanovitve *Societas Europaea* (velja načelo *numerous clausus*), poleg zgoraj navedenih ustanovitvenih načinov: čezmejna združitve v SE, ustanovitev holdinga SE in ustanovitev hčerinske SE. Delniška družba se lahko preoblikuje v *Societas Europaea*, če ima vsaj dve leti v drugi državi članici hčerinsko družbo. Pri vsakem od ustanovitvenih načinov *Societas Europaea* se torej zahteva mednarodna vpetost poslovanja družbe, ki je zainteresirana za ustanovitev družbe v tej pravnoorganizacijski obliki. Več S. Prelič, J. Prostor, Evropska delniška družba, GV založba, Ljubljana 2009.

16 Ta določa: »Statutarni sedež se ne sme prenesti iz ene države članice v drugo v skladu s členom 8 hkrati z izvedbo preoblikovanja.« Že ob uveljavitvi Uredbe SE so se pojavljala vprašanja, čemu taka prepoved. Morebiten razlog je v bojzni pred prehitrim razvojem konkurence sistemov, pri čemer je takšen cilj vprašljiv, saj nikjer ni določeno, koliko časa *Societas Europaea*, ki nastane s preoblikovanjem, ne sme prenesti svojega statutarnega sedeža. B. Rajgelj, Pravo gospodarskih družb v EU, GV Založba, Ljubljana 2007, stran 295.

17 Case C-210/06, Judgment of the Court (Grand Chamber) of 16 December 2008, *CARTESIO Oktató és Szolgáltatató* bt, European Court Reports 2008, p. I-09641.

primer delniške družbe v družbo z omejeno odgovornostjo), temveč se delniška družba države članice ustanovitve preoblikuje v delniško družbo države članice gostiteljice. Če bi od družbe, ki želi preseliti svoje poslovanje v drugo državo članico, zahtevali izvedbo postopka likvidacije v državi članici ustanovitve in nato postopka ustanovitve v državi članici gostiteljici, bi jo to odvrčalo od čezmejne mobilnosti, zato bi taka zahteva pomenila prepovedano omejevanje svobode ustanavljanja.¹⁸ Sodišče EU je v svoji odločitvi v zadevi *Cartesio* dodalo, da je treba za te primere smiselno uporabiti določila Uredbe SE o prenosu statutarnega sedeža *Societas Europaea*.¹⁹

Zaradi pravne negotovosti, ki so ji gospodarske družbe izpostavljene ob prenosu statutarnega sedeža v državo članico gostiteljico, so se oblikovale pobude za sprejem štirinajste direktive o čezmejnem prenosu statutarnega sedeža (v nadaljevanju štirinajsta direktiva).²⁰ Sprejem direktive je danes negotov, je pa Sodišče EU v zadevi *VALE*²¹ potrdilo svojo odločitev v zadevi *Cartesio*. Dodalo je, da se lahko družbe ob odsotnosti pravil o čezmejnem prenosu statutarnega sedeža družbe v sekundarni zakonodaji Evropske unije neposredno sklicujejo na določbe Pogodbe o delovanju Evropske unije o svobodi ustanavljanja, saj bi izrecna ureditev to transakcijo le olajšala. Ob sklicevanju na odločitev v zadevi *SEVIC*²² je Sodišče EU zaključilo, da bi ureditev v direktivi sicer poenostavila uresničevanje svobode ustanavljanja po poti čezmejnega prenosa statutarnega sedeža družbe, vendar pa njen obstoj kljub temu ne sme biti predpostavka za uresničevanje te temeljne svoboščine po pravu Evropske unije.²³

Čezmejni prenos sedeža *Societas Europaea* v skladu z 8. členom Uredbe SE temelji na načelu ohranjanja identitete družbe, pri čemer:

1. družba ostaja nosilka istega premoženja in obveznosti tudi po prenosu sedeža v državo članico gostiteljico;
2. družba lahko nadaljuje s poslovanjem v državi članici gostiteljici, ne da bi bil nad to družbo v državi ustanovitve poprej izveden likvidacijski postopek in v državi gostiteljici postopek ponovne ustanovitve;
3. po čezmejnem prenosu sedeža družba pripada pravnemu redu države članice gostiteljice; zaradi tega tveganja so upniki družbe in njeni delničarji pred prenosom sedeža zaščiteni s pravom države članice ustanovitve.

Ta ureditev in vse postopkovne določbe za izvedbo prenosa sedeža *Societas Europaea* se torej v skladu z odločitvijo Sodišča EU v zadevi *Cartesio* smiselno uporabljajo tudi v primeru prenosa statutarnega sedeža družbe (ki v pravnem prometu nastopa v drugi pravnoorganizacijski obliki) v državo članico gostiteljico.

18 Ta omejitev svobode ustanavljanja bi bila dopustna samo, če bi bili podani nujni razlogi v splošnem interesu (glej točke 111 do 113 sodbe v zadevi *Cartesio*).

19 Glej točko 120 sodbe v zadevi *Cartesio*.

20 Glej spletno stran: http://ec.europa.eu/internal_market/company/seat-transfer/index_en.htm (vpogled 15. 2. 2015).

21 Case C-378/10, Judgment of the Court (Third Chamber) of 12 July 2012, VALE Építési kft, European Court Reports 2012.

22 Case C-411/03, Judgment of the Court (Grand Chamber) of 13 December 2005, SEVIC Systems AG, European Court Reports 2005, p. I-10805.

23 Glej točko 38 sodbe v zadevi *VALE* in točko 26 sodbe v zadevi *SEVIC*.

V poslovni praksi se je pojavila ideja, da bi lahko družba sočasno s čezmejnimi prenosom statutarnega sedeža izvedla tudi formalno statusno preoblikovanje – da bi se ob tem tudi preoblikovala na primer iz delniške družbe države članice ustanovitve v družbo z omejeno odgovornostjo države članice gostiteljice. Na podlagi zgoraj omenjenih odločitev Sodišča EU bi bilo treba to obliko uresničevanja svobode ustanavljanja (kljub odsotnosti sekundarne zakonodaje) prav tako dopuščati neposredno na podlagi določb 49. in 54. člena Pogodbe o delovanju Evropske unije. To podjetniško prestrukturiranje bi temeljilo na načelu ohranjanja identitete družbe, za samo postopkovno izvedbo pa bi se lahko smiselno uporabila določila 8. člena Uredbe SE o čezmejnem prenosu sedeža *Societas Europaea* in določbe 37. člena Uredbe SE o preoblikovanju delniške družbe v *Societas Europaea*.²⁴ Čeprav je negotov že sprejem Štirinajste direktive, pobud za sprejem sekundarne zakonodaje Evropske unije o čezmejnem formalnem statusnem preoblikovanju pa še ni zaznati, bi zaradi zagotavljanja višje stopnje pravne varnosti in poenostavitve postopkov čezmejnega podjetniškega prestrukturiranja vendarle kazalo razmisliti tudi o ureditvi te oblike svobode ustanavljanja.

Kot omenjeno, Uredba SE izrecno prepoveduje prenos statutarnega sedeža družbe in sočasno preoblikovanje te družbe v *Societas Europaea* (3. odstavek 37. člena Uredbe SE).²⁵ Družba iz ene države članice torej ne sme prenesti svojega sedeža v drugo državo članico tako, da se v državi članici gostiteljici preoblikuje v *Societas Europaea*, kar je sporno z vidika odločbe Sodišča EU v zadevi *Cartesio*. V tej zadevi je namreč Sodišče EU zavzelo stališče, da država članica ustanovitve družbi praviloma²⁶ ne sme preprečiti čezmejnega prenosa statutarnega sedeža, če njegovo čezmejno preselitev (in s tem preoblikovanje v družbo po njenem pravu) dopušča država članica gostiteljica.²⁷ Družba v nacionalni pravnoorganizacijski obliki bi torej v skladu s sodno prakso Sodišča EU praviloma lahko prenesla svoj sedež v drugo državo članico, s tem da bi se preoblikovala v katerokoli nacionalno pravnoorganizacijsko obliko te ciljne države članice, vendar pa se ne bi smela preoblikovati v *Societas Europaea*. Taka ureditev *Societas Europaea* postavlja v manj konkurenčni položaj kot nacionalne pravnoorganizacijske oblike, kar nasprotuje temeljni ideji njenega oblikovanja in povzroča nekonsistentnost med pravom Evropske unije ter sodno prakso Sodišča EU.

4. SKLEP

Gospodarske družbe se lahko v Evropski uniji čezmejno podjetniško prestrukturirajo ne le ob uporabi splošnih pravil o ustanavljanju in prenehanju družb po poti singularne sukcesije, temveč jim pravni viri na ravni Evropske unije zagotavljajo tudi bolj učinkovite metode za izvajanje čezmejne mobilnosti. Svojo gospodarsko

24 Več S. Prelič, J. Prostor, *Grenzüberschreitender Statutenwechsel und Änderung der rechtlichen Organisationsform der Gesellschaft in der EU*, *Zeitschrift für Rechtsvergleichung, internationales Privatrecht und Europarecht*, febr. 2014, let. 55, št. 1, strani 27–36.

25 Kritično o tem glej v opombi št. 16.

26 Taka zahteva bi pomenila omejevanje svobode ustanavljanja družbe, zato bi bila upravičena samo z nujnim razlogom splošnega interesa. Glej točko 113 sodbe v zadevi *Cartesio*.

27 Glej točko 112 sodbe v zadevi *Cartesio*.

dejavnost lahko širijo ali selijo v državo članico gostiteljico enostavneje in hitreje po poti univerzalnega pravnega nasledstva ali po načelu ohranjanja identitete družbe. Uredba SE je zelo pomemben pravni vir, saj izrecno ureja čezmejni prenos sedeža *Societas Europaea*, prav tako kot ustanovitvena načina te pravnoorganizacijske oblike ureja čezmejno združitev in postopek preoblikovanja delniške družbe v *Societas Europaea*. Zato njenega pomena ne bi smeli meriti prek števila ustanovitev²⁸ in poslovnega uspeha teh družb, temveč po vplivu, ki ga je imela Uredba SE na Deseto direktivo²⁹ in morebitnem vplivu, ki ga bo imela na sprejem Štirinajste direktive. Ob spremljanju razvoja in potreb poslovne prakse pa lahko sklenemo, da utegne kdaj prispevati tudi k ureditvi čezmejnega formalnega statusnega preoblikovanja.

-
- 28 »As of 21 March (2014, op. a.), a total of 2,125 SEs were registered in 25 countries of the European Economic Area (EEA), an increase of 159 SEs in the past five months. The current dynamics may look contradictory: on one hand, the number of new SE registrations in the Czech Republic – the country with by far the highest number of SEs – slowed down significantly. On the other hand, there have never before been so many firms on our ‘planned SE’ list. Among others, such famous names as Airbus Group N.V. in the Netherlands and in France Christian Dior S.A., Schneider Electric SA and LVMH Moët Hennessy Louis Vuitton S.A. have announced their intention to transform into an SE.« Več na spletni strani: <http://www.worker-participation.eu/European-Company-SE/Latest-developments/News-on-European-Companies-Slowdown-or-new-dynamics> (vpogled 15. 2. 2015). V Sloveniji na ta dan še vedno ni ustanovljene nobene *Societas Europaea*. Razlog je verjetno v dopuščanju izbire med enotirnim in dvotirnim sistemom upravljanja tudi za slovenske delniške družbe.
- 29 Kocbek M., Sprejetje direktive o čezmejnih združitvah – Deseta direktiva EU s področja prava družb – 2005/56/ES, Podjetje in delo, št. 1/2006, stran 219.

Summary

CROSS-BORDER MOBILITY OF THE COMPANIES IN EU

The freedom of establishment, provided by the Treaty on the Functioning of the European Union, is a suitable legal basis for effective cross-border corporate restructuring of companies in European Union. There are some possible methods to exercise this freedom, specially regulated with secondary acts, like cross-border mergers and the establishment and economic operation in the legal form of *Societas Europaea*, whereas the cross-border transfer of the company (its seat) shall be in the light of the case law of the Court of Justice of the European Union admitted on the basis of the Treaty on the Functioning of the European Union. Companies therefore in their intention for cross-border mobility do not need to reconstruct by using the general provisions on establishment and liquidation of companies and through the way of singular succession. There are possibilities, regulated on the EU level, through which companies shall emigrate or spread their business activities to other Member States much simpler and with less cost on the basis of universal succession. The regulation of procedures and the advantages of the mentioned reconstruction methods will be analysed in this article.

Key words: *freedom of establishment, corporate restructuring, cross-border mergers, Societas Europaea, cross-border transfer of the seat.*

Zusammenfassung

**GRENZÜBERSCHREITENDE MOBILITÄT VON
GESELLSCHAFTEN IN DER EU**

Die Rechtsregelung auf EU-Ebene gibt den Gesellschaften die Möglichkeit, einige Methoden für effektive Unternehmensumstrukturierung auszuwählen, mit welchen sie das Niederlassungsrecht ausüben können. Das sekundäre Gemeinschaftsrecht regelt grenzüberschreitende Verschmelzungen durch Aufnahmen und Verschmelzungen durch Gründung einer neuen Gesellschaft sowie die Möglichkeit der Unternehmenstätigkeit in der Rechtsform *Societas Europaea*. Grenzüberschreitende Sitzverlegung ist gemäß der Rechtsprechung des Europäischen Gerichtshofs und aufgrund des Vertrags über die Arbeitsweise der EU zu ermöglichen. Deshalb können Gesellschaften aus der EU im Wege der Einzelrechtsnachfolge eine grenzüberschreitende Unternehmensumstrukturierung ohne Anwendung allgemeiner Bestimmungen über die Gründung und Auflösung der Gesellschaft durchführen. Im Wege der Gesamtrechtsnachfolge stehen ihnen andere Möglichkeiten zur Verfügung, anhand welche sie einfacher und mit niedrigeren Kosten umziehen oder ihre wirtschaftliche Tätigkeit auf Märkte anderer Mitgliedsstaaten erweitern können. In der Arbeit wird die Regelung von genannten Verfahren und deren Vorteile bezüglich allgemeiner Regeln über Unternehmensumstrukturierung dargestellt.

Schlüsselwörter: *Niederlassungsfreiheit, Unternehmensumstrukturierung, grenzüberschreitende Verschmelzungen durch Übernahmen und durch Gründung einer neuen Gesellschaft, Societas Europaea, grenzüberschreitende Sitzverlegung.*

Riassunto

MOBILITÀ TRANSFRONTALIERA DELLE SOCIETÀ COMMERCIALI NELL'UNIONE EUROPEA

La disciplina giuridica sul piano dell'Unione europea offre alle società commerciali la possibilità di scelta tra alcune soluzioni ai fini di una efficace ristrutturazione imprenditoriale, mediante le quali possono realizzare il loro diritto alla libertà di stabilimento. La legislazione secondaria dell'Unione europea regola le questioni transfrontaliere di fusione ed unione, come anche la possibilità di svolgere l'attività imprenditoriale nella forma della Societas Europaea. Il trasferimento transfrontaliero della sede della società va consentito, conformemente alla giurisprudenza comunitaria, in forza del Trattato sul funzionamento dell'Unione europea. Pertanto le società commerciali dell'Unione europea possono effettuare una ristrutturazione imprenditoriale transfrontaliera senza l'applicazione delle disposizioni generali sulla costituzione o la cessazione delle società in base a singole successioni. Hanno a disposizione anche altre possibilità, in forza delle quali possono trasferirsi od allargare la propria attività commerciale su mercati di altri Stati membri in maniera più semplice e con costi minori rispetto ad una successione universale. Nel contributo viene illustrata la disciplina di tali procedimenti, indicando i vantaggi che comportano rispetto alle regole generali in ambito di ristrutturazioni imprenditoriali.

Parole chiave: *libertà di stabilimento, ristrutturazione imprenditoriale, fusioni ed unioni transfrontaliere, Societas Europaea, trasferimento transfrontaliero della sede.*

